

Prob. ant. Natura, quæ indifferens dicitur ad plures individuaciones, vel potest existere absolute et per divinam omnipotentiam, sine ea, quam habet, et cum alia quavis ad quam dicitur indifferens, vel non potest. Si non potest chimærica est indifferencia et aptitudo ad illud, quod ne per divinam quidem potentiam contingere potest. Si potest, jam necessario illa natura ab individuacione sua realiter distingueretur, quod vel per ipsos Scotistas absurdum est. Nam realis distinctionis signum certum præbet realis duorum separabilitas, ut nunc supponimus ex Metaphysica. Quemadmodum ergo natura v. g. Petri, realiter distinguitur a Pauli et Antonii individuacione, sine quibus existit; ita etiam ab ipsa individuacione, quam nunc habet, distingueretur realiter, quia posset eadem ipsissima existere cum alia.

Prob. 3.º Præterea etiamsi adesset in natura reali et individua hæc indifferencia, nondum sufficeret ad universale a parte rei asserendum. Nam α) universale vindicat unitatem ac multipliciter in natura. Jam vero natura per realem indifferenciam, quam ex se habere fingatur ad plures individuaciones, non multiplicatur, sed eadem ipsissima supponitur apta, ut in pluribus individuibus esset. β) Præterea magis est unum idemque physice actu esse in pluribus suppositis, quam posse esse. Atqui licet unum idemque pluribus suppositis actu sit commune, non ideo universale redditur; ut patet in natura divina. Ergo...

Prob. 4.º Si hæc indifferencia posset universale constituere, revera tot universalia essent numeranda, quot individua: id quod est contra communem Philosophorum sensum.

Et probatur facile sequela, quia ex adversariorum doctrina natura singulorum suppositorum habet illam indifferenciam atque aptitudinem, ex qua resultat universale actu constitutum ante omnem intellectus considerationem (1).

Prob. 5.º Si ratione illius indifferenciæ natura redderetur universalis, non minus universalis esset individuatio singulorum hominum. Etenim sicut natura esset per se indifferens in pluribus individuacionibus, ita etiam singule individuaciones possent esse cum multis naturis realiter multiplicatis. Si

(1) Vide Suar., disp. *Metaph.* 6, sect. 4, n. 5.

enim singulæ individuaciones certam aliquam naturam vindicarent, cumque aliis repugnarent, hæc quoque aptitudinem retinere non possent ad illas individuaciones.

161. PROPOSITIO 5.^a **Respuenda quoque est sententia contendens universale a parte rei adequate existere, ex eo quod detur in individuibus diversis realis similitudo.**

Confutatur
ceteri Scotista.

Prob. Unitas similitudinis non sufficit ad constituendum universale. Ergo...

Antecedens patet 1.º Illa enim unitas non sufficit ad universale constituendum, cujus conceptus formaliter includit pluralitatem; siquidem universale est unum quiddam in multis. Atqui unitas similitudinis formaliter importat in conceptu suo multipliciter, nam essentialiter postulat plura, quæ in aliquo conveniant. Ergo...

Apposite Suarez: «Universale, ut universale, concipitur ut indivisum actu, quatenus tale est, et divisibile et communicabile aptitudine. Res autem, prout a parte rei sunt similes in natura, potius sunt actu divisæ, et aptitudine seu fundamentaliter unibiles, ut sic dicam, in una natura universe concepta» (1).

162. PROPOSITIO 6.^a **Natura in nullo statu antecedenter ad mentis operationem habet unitatem atque indifferenciam seu aptitudinem, ut sit in multis, propriam universalis.**

Confutatur
Fonseca.

Prob. 1.º Si natura secundum se haberet aliquam unitatem atque indifferenciam, deberet eam etiam in inferioribus retinere. Atqui non retinet, ut ipsemet fatetur Fonseca, et patet, quia secus singulare esset universale. Ergo...

Major: quia naturæ secundum se convenit, quidquid est de essentia ejus, vel tamquam proprietatis necessaria inde dimanat; quidquid vero in alicujus essentia definitione continetur, convenit cuius illam essentiam habenti.

2.º Si realiter naturæ conveniret universalitas, posset existere natura universalis, id enim reale est, quod existit, aut

(1) Suarez, loc. cit. sect. 2. n. 15. Cfr. Lossada, *Logica*, tract. 2, disp. 2, cap. 1, n. 12 seqq.; Anton. Mayr., *Logic*, disp. 3, q. 1, art. 1, n. 491.

potest existere. Sed universalitas et aptitudo ad plura non potest realiter existere in ulla natura, sive separata ab individuis, sive existenti in illis. Ergo..

Vide Suarez (1), Arriaga (2), De Benedictis (3), Lossada (4) aliosque antiquos AA.

ARTICULUS III.

Solvuntur difficultates.

§ I.—PRO NOMINALISMO.

Objic. 1.º Quidquid existit in rerum natura, individuum est ac singulare. Ergo dari nequit universale, ac proin solum admitti potest universale in significando.

Resp. distinguo antec.; ita ut universale non sit realiter existens cum sua universalitate, *conc.*, ita ut neque sit in individuis fundamentum, ut per operationem intellectus fiat universale, *nego*.

Difficultas hæc solum evincit absurditatem universalis formaliter et adæquatè existentis extra ipsa singularia secundum sententiam, quæ Platoni tribuitur. Non autem probat in ipsis rebus singularibus non adesse realem similitudinem, ratione cujus, unico mentis actu, cognoscantur, præcisè differentis, per quas invicem discriminantur. Verum hæc omnia infra magis patebunt.

Obj. 2.º Universale definitur id, quod natum est multis inesse. Atqui nihil, quod sit unum, potest esse in multis per identitatem. Ergo.

Resp. dist. Major. Est unum realiter natum inesse multis, *nego*, unum per mentis considerationem, quod realiter sit multiplex ex eo, quod in multis individuis possit reperiri multiplicatum secundum idem nomen ac rationem, *conc.* Et *contradistincta* Minore, *nego* conseq.

Obj. 3.º Si darentur naturæ communes, individua illas habentia essent identica; quæ enim sunt eadem uni tertio,

(1) Suar., disp. 6 *Metaph.*, sect. 3.

(2) *Logica*, disp. 4, sect. 2.

(3) *Logica*, lib. 2, quest. 1, cap. 5.

(4) *Log.*, tract. 2, disp. 2, cap. 1, n. 8, seqq.

sunt eadem inter se. Atqui individua omnia, etiam ea, quæ dantur ejusdem speciei, sunt inter sese diversissima. Ergo...

Resp. dist. Major. Si darentur naturæ communes eo sensu, ut secundum eamdem physicam realitatem multis inessent, *trans.*, si eo sensu communes sint, quod multa individua essentiam quodque suam habeant, quæ uno eodemque conceptu ac definitione possit exhiberi *neg.*, vel *subdist.*; essent identica per identitatem realem vel physicam, *neg.*, per identitatem logicam, *conc.*

Non omnia, quæ quomodocumque identificantur uni tertio esse inter se identica, perspicere facile poteris ex omnibus, illis syllogismis, in quibus medius terminus, saltem semel, non distribuitur, seu non sumitur secundum totam suam extensionem.

Obj. 4.º Si natura universalis daretur, vel communicaretur tota singulis individuis, vel pars uni, et altera pars alteri. Si primum dicis, transfertur in creaturas mysterium Augustissimæ Trinitatis, sin alterum, Petrus non foret integer homo, sed pars hominis, et similiter Paulus... Ergo impossibile est universales naturas comminisci.

Resp. dist. Majoris 1.um membrum disjunctionis; vel tota communicatur, secundum extensionem, *neg.*, secundum comprehensionem *conc.*; et *dist.* etiam 2.um membrum; vel communicatur pars extensionis seu totalitatis potentialis, *conc.*, comprehensionis, *neg.*

Contradist. Minoris. 1.um membrum. Si tota communicaretur secundum extensionem ac multiplicabilitatem suam, *conc.*, si secundum actualitatem tantum ac comprehensionem, secundum quam realiter multiplicatur in individuis, *neg.*

Contradist. pariter Minoris 2.um membrum; si pars duntaxat actualitatis et comprehensionis communicaretur, *conc.*, si pars extensionis et multiplicabilitatis simul cum tota actualitate, *neg.*

Revoca in mentem extensionem et comprehensionem idearum. In singulis individuis inest integra natura cum omnibus notis, quæ sub ejus idea et definitione clauduntur; sed non sic est tota et integra in uno, ut nequeat multiplicari in altero et altero sine fine, ita ut in illis omnibus sit *similis* natura, capax cognosci eodem conceptu, et definiri eadem

definitione. Quare communicatio naturæ universalis, facta suis inferioribus, non est fingenda instar divisionis *totius actualis* in partes actuales, in quibus solum partialiter reperiri potest. Est enim natura universalis totum potentiale.

Obj. 5.º Omnis res existens est in aliquo tempore et loco. Sed universale nullo in loco ac tempore est, sed dicitur esse ubique et semper. Ergo...

Resp. *trans.* Major. Etenim Deus nec est in tempore, nec in loco.

Dist. Minor. Negative, quatenus universale præscindit a loco et tempore, *conc.*, positive, quatenus re vera non existit in tempore et loco, *neg.* (1)

Quoniam universale separatum ab omni individuatione nequit existere, ideo ratio temporis ac loci, in quibus existat, non ab ipso ex sese requiritur, sed convenit ei propter individua; quibus inest (2). Cæterum *universale dicitur esse ubique et semper magis per remotionem, quam per positionem. Non enim dicitur ubique esse et semper, eo quod sit in omni loco et in omni tempore, sed quia abstrahit ab his, quæ determinant locum et tempus determinatum* (3).

Obj. 6.º Si universale a parte rei existeret, eadem natura multas affectiones, etiam contrarias subiret, puta in uno generaretur, in alio corrumpetur, in uno quiesceret, in alio moveretur etc. Id autem manifeste pugnat.

Resp. *dist.* Major. Eadem realiter ac physice natura subiret affectiones oppositas, *neg.*, eadem logice ac ratione, id est, natura vere in se multiplex, quæ tamen uno eodemque conceptu cognoscitur, *conc.*

A parte rei habentur naturæ distinctæ plures, quarum aliæ aliis procul dubio possunt affectionibus subjacere, sed quia omnes illæ distinctæ naturæ propter similitudinem mutuam uno conceptu cognoscuntur præcisus differentis, quibus invicem dividuntur ac discriminantur, per talem

(1) Cfr. S. Th., 1. p. q. 16, art. 7, ad 2.um; Suar. disp., *Metaph.* 6, sect. 7, num. 7.

(2) Cfr. S. Th., *de Veritate*, q. 1, art. 5, ad 14.um

(3) S. Thom., *Quodlib.* 11, art. 1, ad 2.um Cfr. S. Th., *de Potentia*, quest. 5, art. 9 ad 16.um Losada, *Logic.*, tract. 2, disp. 2, cap. 9, part. 2.

cognitionem fiunt una quædam natura, et hæc est natura universalis, ut fusiùs declarabitur. Ideo ejusmodi natura, quæ una eademque est solum in intellectu, et multiplex a parte rei, potest bene oppositis accidentibus affici, prout in diversis subjectis reperitur (1).

Obj. 7.º Repugnat aliquid esse unum simul actu et multa, esset enim simul unum et non unum. Atqui universale, ex præjecta notione, est unum actu et actu multa. Nam id quod actu identificatur cum multis, est actu multa. Sed illud quod potest actu prædicari de multis, actu indentificatur cum illis. Ergo, quod potest prædicari de multis, est actu multa: ac proinde universale est unum actu et actu multa (2).

Resp. *Dist.* Major. Repugnat aliquid esse unum simul actu, et actu multa, secundum idem, *conc.*, secundum diversa, *neg.*

Contradist., vel etiam *nego* simpliciter Minor. Et *nego* conseq. Nam universale, ut jam declarabitur, est unum in intellectu, et multa secundum rem; quare, cum universale formaliter non sit nisi in intellectu, actu est unum, et multa in potentia.

Obj. 8.º Repugnat totum quod, sit divisibile in plura, quæ sint adæquate idem cum illis, secus enim totum non foret majus sua parte. Atqui universale est totum divisibile in plures partes, quæ sint adæquate idem cum toto: est enim unum aptum inesse multis secundum totam suam significationem. Ergo... (3).

Resp. *dist.* Major. Repugnat totum, quod sit divisibile in plura inferiora, quæ sint adæquate idem cum illo, secundum quod illud est totum respectu illarum, *conc.*, aliter *neg.*

Et *contradist.* Minor., *neg.* conseq.

Universale potest considerari et secundum suam extensionem et secundum suam actualitatem vel comprehensionem notarum; est autem totum potentiale sub primo respectu, et sic non adæquate identificatur cum singulis inferioribus, utpote quæ, singillatim accepta, non exhauriunt extensionem

(1) Vide de his Conimbr., q. 1, a. 2, aliosque tum antiquos tum recentiores.

(2) Apud Rhodes, *Philos. perip.*, lib. 4, disp. 3, q. 3, sect. 2.

(3) Apud Rhodes, *ibid.*

et prædicabilitatem universalis, sed sunt partes tantum extensionis illius. Universale vero, sub altero respectu, non est totum relate ad inferiora, de quibus prædicatur, sed sæpe est pars, quæ proinde non exprimit integram essentiam eorum; ut ratio generica v. g. non est nisi pars essentiae hominis, de quo prædicatur, et similiter ratio differentiae, v. g. rationalis. Et solum ratio specifica prædicatur de individuis tamquam integra essentia eorum.

Obj. 9.º Si universale existeret in rebus, non esset, cur negaret Aristoteles universalia esse substantias, nam saltem natura substantialis universalis esset vere substantia. Atqui tamen sæpe id Aristoteles negat. Ergo...

Resp. dist. Major. Si existeret actu et formaliter, id est, cum sua universalitate, *conc.*, si solum existat fundamentaliter et in potentia, id est, natura quidem, quæ dicitur universalis, re existat, universalitas vero ejus solum ex intellectus operatione accidat, *neg.* Et *Contradist.* Minori, *neg.* conseq. (1)

§ II.—PRO REALISMO PLATONICO.

164. Objic. 1.º Objectum scientiarum est necessarium, æternum, incorruptibile, ingenerabile. Sed objectum scientiarum est universale. Ergo universale est necessarium, æternum, incorruptibile, ingenerabile. Atqui nihil ejusmodi est in individuis. Ergo necesse est extra individua cognoscere formas universales, quæ sint proprium scientiarum objectum.

Resp. dist. Major. Objectum scientiarum est necessarium etc., quoad ipsam existentiam, *neg.*, quoad connexionem prædicati cum subjecto, vel in verificando propositiones, *conc.*

Conc. Min., et *dist.* eodem modo conseq. Et *contradist.* Minore subsumpta, *neg.* ultimum consequens.

Scientiæ contemplantur objecta, quæ in se ipsis nec necessario existunt, nec ab æterno, quæque et generatione

(1) Vide S. Th. 7.^a Met. lect. 13, Opusc. 1.º de Universalibus; Sic igitur considerando universale, in quantum universale est, etc. versus medium. Et Opusc. 2.º de Universalibus, Queritur autem utrum universale sit substantia vel accidens... Cfr. Suar, disp. 6, sect. 7, n. 6.

fiunt, et corruptione desinunt esse. Semper tamen verum est, quod enuntiabilia scientiarum necessariam habeant veritatem, ac proinde æternam saltem negative, quatenus nimirum esse vera nec unquam cæperunt, nec unquam desinent; nec ab ullo pendent tempore. Ad rem S. Thomas: *Aliquid esse semper et ubique, potest intelligi dupliciter: uno modo, quia habet in se unde se extendat ad omne tempus et ad omnem locum, sicut Deo competit esse ubique et semper. Alio modo, quia non habet in se, quo determinetur ad aliquem locum vel tempus. Et per hunc modum quodlibet universale dicitur esse ubique et semper, in quantum universalia abstrahuntur ab hic et nunc. Sed ex hoc non sequitur ea esse æterna, nisi in intellectu, si quis sit æternus* (1).

Instabis. Objectum scientiarum est universale. Sed objectum scientiarum est aliquid reale. Ergo universale est reale, seu extra mentem existit.

Resp. dist. Major. Objectum scientiarum est universale, nempe natura, quæ universalis denominatur, *conc.*, objectum scientiarum est universale cum sua forma universalitatis *neg.*, vel *subdist.*; objectum scientiæ logicæ, *trans.*, cæterarum, quæ ens reale contemplantur, *neg.*

Conc. Minor., et *dist.* conseq. simili modo; secundum naturam, quæ universalis denominatur, *conc.*, secundum formam universalitatis, *neg.*

Objic. 2.^a Etiamsi nullum individuum existeret illarum rerum, de quibus sunt scientiæ, adhuc hæc possent esse, atque eadem, quæ nunc, pronuntiata continerent. Id vero fieri non posse videtur, nisi dicamus scientias contemplari naturas quasdam omnino ab individuis separatas. Ergo...

Resp. *neg.* Minor. Nam objectum scientiarum sunt ea enuntiabilia, quæ rerum essentias ac proprietates respiciunt. Ejusmodi porro enuntiabilia semper eadem erunt, sive res physice existant, sive non existant. Neque enim essentia rerum ac proprietates pendent ab existentia, sed sunt immutabiles, necessariae atque æternæ, saltem negative, quatenus præscindunt ab omni tempore, et positive in mente Dei,

(1) 1. p., q. 16, a. 7, ad 2.^{am} Cfr. Suar, disp. 6, *Metaph.*, sect. 7, n. 7; Lossada, *Logic.*, tract. 2, disp. 2, cap. 2, n. 4.

quatenus nequeunt a tota aeternitate non cognosci a Deo. Sed de his fusiuss in Ontologia (1).

Objic. 3.º Si non existerent universalia separata, falleretur intellectus, naturas rerum cognoscens præcisas a notis individuantibus. Id vero, si verum foret, scientiæ omnes figmenta rationis nostræ prosequerentur.

Resp. dist. Major.; si cognosceret *judicando* ita esse a parte rei præcisas naturas, sicut in intellectu representantur, *conc.*, si cognosceret simplici apprehensione, *neg.*

Audi S. Thomam: *Abstrahere contingit dupliciter: uno modo per modum compositionis et divisionis, sicut cum intelligimus aliquid esse in alio, vel esse separatum ab eo. Alio modo per modum simplicitatis; sicut cum intelligimus unum, nihil considerando de, alio. Abstrahere igitur per intellectum ea, quæ secundum rem non sunt abstracta, secundum primum modum abstrahendi non est absque falsitate. Sed secundo modo abstrahere per intellectum, quæ non sunt abstracta secundum rem, non habet falsitatem, ut in sensu apparet. Si enim intelligamus vel dicamus, colorem non inesse corpori colorato, vel esse separatum ab eo, erit falsitas in opinione. Si vero consideremus colorem et proprietatem ejus nihil considerantes de pomo colorato; vel si, quod intelligimus, voce exprimamus, erit absque falsitate opinionis et operationis, pomum enim non est de ratione coloris (2).*

Hinc manavit illud adagium philosophicum: *Abstrahentium non est mendacium*, desumptum ex Aristotele (3).

Objic. 4.º Si universale, qua tale, non potest existere, nec potest concipi. Nam quod est impossibile in ordine reali, est etiam impossibile in ordine ideali. Ergo si non datur universale a parte rei, solum in vocibus dari dicendum est.

Resp. dist. *anteced.*; nec potest concipi utcumque, *neg.*, nec potest concipi ut existens in ea abstractione, qua cogitatur, *conc.*

Dist. etiam probation.; id est, quod est impossibile in ordine reali, non potest cogitari ut possibile, *conc.*, quod non

(1) Cfr. S. Th., *de Potent.*, quæst. 5, art. 9, ad 16.um

(2) 1. p., q. 85, a. 1. ad 1.um Cfr. Opusc. *de Potentiis animæ*, cap. 6; 1.^a *Metaphysicorum*, lect. 10, et potissimum lib. 2.º *de Anima*, lect. 12.

(3) Lib. 2. *Physicor.*, text. 18. Vide ib. S. Th., lib. 2, lect. 3.

Edistatum:
Abstrahentium
non est
mendacium.

potest existere realiter certo quodam modo, non potest eo modo cogitari, *neg.*

Animalitas, quæ est in homine, nequit certe existere sine rationalitate, nec rationalitas sine risibilitate; et nihilominus potest certissime cogitari. Secus non daretur ulla cognitio præcisiva.

Objic. 5.º Singulare et universale sunt correlativa. Atqui relativa sunt simul. Ergo si datur a parte rei singulare, detur quoque universale necesse est.

Resp. dist. Maj.; sunt correlativa secundum esse, *neg.*; sunt correlativa secundum dici, *subdist.*; relatione oppositionis et repugnantiae, *conc.*; alio genere relationis *neg.*

Simili modo arguere absurdissime potuisses: Unitas et multiplicitas Dei sunt correlativa: Atqui datur Deus unus. Ergo et multiplex. Cæterum loquimur de universali a parte rei, quod nobis est chimæricum. Universale tamen ab intellectu factum importat relationem rationis ad singulare (1).

§ III.—PRO UNIVERSALI EXISTENTE IN INDIVIDUIS SECUNDUM UNITATEM NATURÆ IN OMNIBUS REPERTAM.

165. **Objic. 1.º** Petrus et Paulus a parte rei non differunt essentialiter, sed numero dumtaxat, cum ad eandem speciem pertineant. Atqui si non differunt essentialiter unam habent essentiam. Ergo admittenda est in rebus ante omnem mentis operationem, unitas aliqua multis individuis communis.

Resp. dist. Maj. Non differunt essentialiter, id est, non habent essentias *diversas*, seu *dissimiles*, *conc.*; non habent essentias *distinctas*, et vere realiter plures, *neg.*

Contradist. Minor., si non differunt essentialiter, id est, si non habent essentias distinctas, *conc.*, si non habent dissimiles, *subdist.*; habent unam essentiam unitate aliqua reali ac physica, *neg.*, unitate aliqua logica et rationis, *conc.*

Aliud est habere essentias distinctas, et aliud essentialiter differre, aut etiam essentialiter distingui. Differre, aut «distingui essentialiter vel formaliter non solum significat habere distinctam essentiam seu formam, sed etiam habere secundum

(1) Lossada, *Logic.*, tract. 2, disp. 2, cap. 2, n. 6.

eam *dissimilitudinem* et *disconvenientiam*, atque adeo distingui non tantum secundum rem, sed etiam secundum communem rationem et definitionem, quam mens potest fabricare. Habere autem distinctam essentiam seu unitatem formalem, solum dicit distinctionem entitativam et realem: quo modo sicut Petrus habet distinctam humanitatem a Paulo, ita etiam habet distinctam essentiam, et distinctam unitatem formalem, quamvis in ea sint similes» (1).

Distinctio ergo opponitur identitati, diversitas vero ac differentia similitudini, quæ, licet summa sit, non solum non excludit plurium distinctionem, quin potius eam essentialiter vindicat: nemo quippe proprie similis sibi dicitur, sed aliis, a quibus realiter distinguitur. Tamen quando plura distincta inter se mutuum gerunt similitudinem possunt a mente nostra, præcisio differentis ac dissimilitudinibus, una cognitione apprehendi ac definiri. Et quando individua tantum diversificantur notis individuantibus, ac cæterum possident essentias perfecte similes, dicuntur ad eandem speciem pertinere. Si autem differunt præterea secundum aliquas notas essentielles, perfectam essentiarum similitudinem non habent, nec proinde majorem convenientiam quam generis, sive proximi sive remotioris. Ut ergo plura eodem genere aut specie contineantur, non requirunt ullam realem unitatem illis omnibus communem, sed solam similitudinem, quæ fundamentum præbeat intellectui ad ea uno et communi conceptu representanda cum veritate, eam nimirum rationem objectivam exprimendo, quæ vere in omnibus reperitur, quamvis realiter multiplicata, et aliquibus differentiis ac diversitatibus immixta.

Instabis 1.º Antecedenter ad mentis operationem Petrus et Paulus ad eandem revocantur speciem. Ergo antecedenter ad mentis operationem aliqua gaudent unitate: non numerali: ergo essentiali.

Resp. dist. antec., fundamentaliter, *conc.*, formaliter, *neg.*, et *nego* consequens.

Ante mentis operationem non est inter plura individua unitas alia, quam similitudinis, quemadmodum explicatum est; species vero et genera, nisi pro ipsa individuorum colle-

(1) Suar., disp. *Metaph.* 6, sect. 1, n. 14.

ctione perperam sumantur, formaliter non existunt, nisi per operationem intellectus, plura similia uno conceptu exhibentis (1). *Non enim in diversis singularibus est aliqua natura una numero, quæ possit dici species; sed intellectus apprehendit ut unum id, in quo omnia inferiora conveniunt. Et sic in apprehensione intellectus, species fit indivisibilis, quæ realiter est diversa in diversis individuis* (2).

Instabis 2.º Natura Petri et Pauli est magis una quam natura Petri et Pauli cum natura equi. Ergo habet unitatem specificam, et numero solo differt.

Resp. dist. anteced. Est magis una, id est, magis similis, et plures fundans conceptus univocos, *conc.*, est magis una, id est, magis indivisa, *nego*. Nam cum distinctio consistat in negatione identitatis, quæ secus ac similitudo, non capit magis et minus; dicendum est Petrum et Paulum non minus distingui inter se natura (non dico diversificari) quam Petrum et equum. Nec solum habent distinctas individuationes, sed etiam distinctas essentias vel naturas.

Inst. 3.º Veræ sunt istæ propositiones: *Petrus est homo; Paulus est homo*. Ergo Petrus et Paulus habent communem humanam naturam.

Resp. dist. ant. Veræ sunt illæ propositiones, ita ut Petrus et Paulus sint unus realiter homo, unam habens physicam humanitatem, *neg.*, ita ut sint unus logice homo, id est, uno conceptu expressus, *conc.* Quare a parte rei non habent, nisi unitatem fundamentalem seu similitudinem, ratione cuius possunt, præcisio differentis individuantibus, una cognitione representari.

Objic. 2.º Unitas consistit in indivisione. Ergo ubicumque adest vera indivisio, ibi adest vera unitas. Sed natura licet numerice multiplicata, non est divisa in plures naturas specie diversas. Ergo illa natura, licet multiplicata numerice, propriam retinet unitatem.

Resp. dist. ultimum consequ., natura illa, licet numerice multiplicata, retinet suam unitatem formalem, *conc.* Aliam

(1) Vide Suar., disp. 6 *Metaph.*, sect. 1, n. 13.

(2) S. Thom., lib. 10 *Metaph.*, lect. 1, circa med. Cfr. Opusc. 1 de *Universalibus*, Secundum hoc esse quod habet in *singularibus*.

unitatem, quæ importet communitatem aliquam physicam et realem in pluribus individuis, *neg.* (1)

Objic. 3.º Natura omnium hominum ante quamvis operationem intellectus est una definitione definibilis. Ergo habet unam essentiam; per definitionem enim essentia definitur.

Resp. *conc.* antec., *disting.* conseq., habet unam essentiam unitate fundamentali seu similitudinis, *conc.*: unitate actuali, *subdist.*, prout est a parte rei, *nego*, per operationem intellectus, *conc.* Species ergo, ut iterum dicam, non datur ante operationem intellectus: sicut etiam definitio implicat eandem intellectus operationem, ante quam proinde non adest in pluribus, nisi unitas fundamentalis. «Esse autem unum fundamentaliter est esse tale ens, quod præbeat intellectui fundamentum ad ipsum cognoscendum per modum unius, sive esse conceptibile conceptu, plura per modum unius confuse representante» (2).

Objic. 4.º Natura, quæ dicitur universalis, v. g. humanitas, de se et positive est ens. Ergo de se ac positive habet aliquam unitatem, nam ens et unum convertuntur. Atqui non habet unitatem individualem, secus enim non posset multiplicari. Ergo specificam.

Resp. *dist.* antec., est ens entitate, quæ sit pluribus communis realiter, *neg.*, aliter, *conc.* *Dist.* eodem modo conseq., unitatem formalem, *conc.*, pluribus realiter communem, *nego*.

Natura, vel essentia, inquit S. Thomas, *potest dupliciter considerari: uno modo secundum naturam et rationem propriam, et hæc est absoluta consideratio ipsius; et hoc modo nihil est de ea verum dicere, nisi quod conveniat sibi, secundum quod hujusmodi. Unde quicquid aliorum sibi attribuitur, falsa est attributio: v. g. homini, eo quod est homo, convenit rationale et animal, et alia, quæ in ejus definitione cadunt* (ac proinde etiam ens), *album vero vel nigrum, vel quodcumque hujusmodi, quod non est de ratione humanitatis, non convenit homini in eo, quod est homo. Ideo si quaeratur, utrum natura ista possit dici una* (intellige numerice) *vel plures, neutrum concedendum*

(1) Vide Suar., disp. 6 *Metaph.*, sect. 1, n. 14, ubi fuse et egregie.

(2) Vide Suarez, disp. 6 *Metaph.*, sect. 1, n. 13.—Mayr., *Philosoph. Peripat.*, tom. 1, n. 496.

est: quia utrumque est extra intellectum humanitatis, et utrumque potest sibi accidere. Si enim pluralitas esset de ratione ejus, nunquam posset esse una, cum tamen una sit, secundum quod est in Socrate. Similiter si unitas esset de intellectu et ratione ejus, tunc esset una eademque natura Socratis et Platonis, nec posset in pluribus plurificari (1).

Objic. 5.º Universale prædicatur de individuis. Atqui nequit prædicari de individuis, quod individuis non inest. Ergo universale existit in rerum natura.

Resp. *dist.* Maj. Universale materialiter consideratum, seu natura ipsa, quæ universalis denominatur, *conc.*, universale formaliter consideratum, seu universale cum sua universalitate, *neg.*

Et concessa Minori, *dist.* eodem modo conseq. Hæc inferius fuse declaranda sunt (2).

§ IV.—PRO UNIVERSALI PER INDIFFERENTIAM.

166. Objic. 1.º Si una tantum ponatur natura, v. g. solis, existens a parte rei, ea est certe multiplicabilis. Habemus ergo naturam realiter unam et multiplicabilem, nimirum universale a parte rei existens.

Resp. *dist.* antec., multiplicabilis, quatenus ipsa secundum suam realitatem sit divisibilis in multos individuos soles, *nego*, multiplicabilis, quatenus non excludit existentiam aliarum naturarum similium, et solo numero differentium *conc.*

Jam superius explicatum est aptitudinem ad plura seu multiplicabilitatem intelligi bifariam posse, primo negative, per meram non repugnantiam, ut possint esse alia similia individua: et aptitudo sic intellecta non sufficit ad universale constituendum, quippe quæ non minus convenit etiam ipsis individuis. Hoc enim sensu sola natura divina inmultiplicabilis est, quia essentialiter *unica*. Aptitudo vero seu multiplicabilitas propria naturæ universalis positiva est, existitque, non ut alia similia sint utcumque, sed ut illa ipsa una natura multiplicetur, ac dividatur in plura, in quibus reperiatur secundum totam suam actualitatem (3).

(1) S. Thom., *Opusc. de Ente et essentia*, cap. 4.

(2) Vide n. 167, 169.

(3) Vide Suar., disp. 6 *Metaph.*, sect. 4, n. 12.

Objic. 2.º Natura humana v. g. de se non est incommunicabilis, secus enim non posset multiplicari. Ergo de se est communicabilis. Nam inter communicabile et incommunicabile non datur medium (1).

Resp. dist. antec., de se non est incommunicabilis, id est, non est talis indolis humana natura, ut nequeant dari plures humanæ naturæ distinctæ similes, *conc.* ut possit eadem realiter natura humana esse in distinctis individuis, *neg.*

Et simili modo *distinguo* consequens. Immo posset negari simpliciter consequentia, quæ non recte fluit, nam procedit a negativa ad affirmativam. Et potest bene fieri, ut natura humana *de se* nec sit communicabilis nec incommunicabilis. Sic perperam concluderet, qui ita ratiocinaretur. *Animal de se non est irrationale. Ergo de se est rationale.* Perperam, inquam, concluditur, quia animal de se, seu ex natura sua, nec est rationale nec irrationale (2).

Cæterum notandum est, quod «in multiplicatione individuorum ejusdem speciei non est in *re alia communicatio*, quam assimilatio et convenientia quædam inter ipsa individua, unde neque est in natura communi secundum se alia aptitudo ut communicetur multis, quam sit in ipsis individuis non repugnantia habendi alia similia... Si autem naturam posse communicari multis intelligatur per modum superioris aptitudinis cujusdam naturæ communis, quæ cum una sit, concipiatur tamquam sese *diffundens* et *communicans* multis, hoc est opus rationis et modus intelligendi noster: nam in re nihil hujusmodi antecedit, neque necessarium est ad multiplicationem individuorum inter se similitum» (3).

Objic. 3.º Natura non est de se individua et singularis, sed indiget aliquo superaddito, quo individuetur. Ergo de se apta est, ut per principia individuantia contrahatur in pluribus individuis, imo ejusmodi contractionem ac determinationem postulat, ut possit existere, quia nequit existere abstracta (4).

(1) Vide apud Suar. *ib.*, sect. 2, n. 6.

(2) Suar., *ib.* sect. 5, n. 3; sect. 4, n. 12.

(3) Suar., *ib.* sect. 4, n. 13, in fine.

(4) Apud Suar., *ib.* sect. 2, n. 6.

Resp. neg. conseq. Loquimur de natura creata. Hæc vero non est de se singularis, quia non est essentialiter singularis et individua. Et non est essentialiter individua, quia licet non possit realiter existere sine individuatione aliqua, potest tamen ab illa per mentem præscindi; nec postulat certam aliquam individuationem, ita ut non patiatur possibilitatem plurium aliarum naturarum sibi similitum cum aliis individuationibus. Si enim natura essentialiter vindicaret aliquam individuationem, non posset, existere sine illa, ideoque non posset multiplicari, quia haberet unitatem individualementem; quemadmodum accidit naturæ divinæ.

Propter hanc ergo rationem dici potest naturam aliquo sibi superaddito indigere ut individuetur (1), non quia individuatō sit realitas physica naturæ reali superveniens ab eaque realiter distincta, sed quia conceptus naturæ præscindit ab individuatione, sicut generis conceptus a differentia specifica. Perperam ergo exinde concludi potest naturam in suo statu reali indifferentiam ullam atque aptitudinem realem habere, ut per multas differentias individuantes contrahatur.

Instabis. Talis natura non est adæquate contrahibilis per unam solam individuationem; immo hoc illi repugnat. Ergo apta est ex se ut in multis insit, seu per plures individuationes contrahatur (2).

Resp. dist. antec., quatenus illi naturæ non repugnat multiplicari ita, ut sint plures naturæ individue similes perfectissime secundum essentiam; *conc.*, aliter, *neg.*

Objic. 4.º Deus volens creare hominem, libere potest creare Petrum vel Paulum. Atqui id fieri non posset, nisi in ipsa natura humana esset indifferentia ad individuationem Petri vel Pauli. Ergo...

Resp. dist. Maj. Deus volens creare indeterminate et abstracte hominem etc. *conc.* Deus volens creare determinatam et concretam naturam, libere potest adscribere eam Petro vel Paulo, *neg.*

(1) *Homo est, vel Lucas vel Stephanus; non tamen si quis homo est, prorsus Lucas vel Stephanus est*, inquit S. Gregorius Nyssenus in libro *Quod non sint tres dii*.

(2) Apud Suar., *ib.* sect. 2, n. 6.